

Az ítéltábla a Dr. Soltész Attila Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** a jogtanácsos által képviselt **alperes** ellen **kártérítés megfizetése** iránt indított perében, a Győri Törvényszék 2016. március 7. napján kelt P.20.856/2015/14. számú ítéletével szemben, a felperes által 20. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek sérelemdíj címén 100.000,- (egyszázezer) forintot.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A 800.000.- (nyolcszázezer) forint le nem rótt fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 20.000.- (húszezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével a felperes - összesen - tíz millió forint kártérítés megfizetése iránti keresetét elutasította. Megállapította, hogy a le nem rótt 600.000,- Ft eljárási illeték az állam terhén marad, valamint kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 200.000.- forint perköltséget.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított tényállás szerint a felperes a szabadságvesztés büntetését töltötte az alperesi büntetés-végrehajtási intézetben, amelynek során 2015. április 13-tól 2015. június 1. napjáig az ... számú zárkában tartózkodott. Az alperes a felperes elhelyezése során a 3 m²/fő mozgástérre vonatkozó rendelkezést megszegte, mivel a perbeli időszakban túlszűfoltan működött, a telítettség átlagosan 150% volt.

A felperesi nem dohányzó zárka szellőzését közös szellőzővezeték biztosítja a szomszédos dohányzó zárkával. A felperes zárkájában 5 különböző méretű részegységből álló ablak biztosította a fényt, amely előtt rács van felszerelve. A mesterséges megvilágítást fénycső biztosította, amely reggel és teljes sötétedés után világított. A zárka az előírt berendezési tárgyakkal rendelkezett, a házirendben előírt zárkarend kialakítható volt.

A felperes az elhelyezésével kapcsolatosan tapasztalt sérelmek miatt kártérítési eljárást kezdeményezett az alperesnél, amelyet az alperes a 30526/2606-5/2015. számú határozatával elutasított.

Az ítélet indokolása szerint a perben irányadó 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:519.§ alapján az elsőfokú bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az alperes oldalán megállapítható-e olyan felróható károkozó magatartás, amellyel a felperesnek kárt okozott. A felperes oldalán pedig azt, hogy szenvedett-e olyan joghátrányt, amely a sérelemdíj nyújtásával kiküszöbölhető.

A szűkös elhelyezés miatt előterjesztett 3 millió forint összegű felperesi igény tekintetében a törvényszék kifejtette, hogy az alperes az eljárás során nem vitatta, hogy a felperes fogvatartása során nem tudta biztosítani a jogszabályban előírt elhelyezési körülményeket. Ezzel összefüggésben a befogadási kötelezettségére hivatkozással előadta, hogy a hozzá irányított fogvatartottak befogadása során nincs mérlegelési jogköre, a befogadottakat az elkülönítésre vonatkozó szabályok figyelembevételével el kell helyeznie. A felperes a bíróság felhívása ellenére a zsúfoltság mértékére és tényére vonatkozó alperesi tényállítást nem tette vitássá, kizárólag az alperes befogadási kötelezettségére vonatkozó alperesi előadást vitatta. A törvényi kötelezettség vitatása nem alapos, mivel azt a jogszabály írja elő. Az alperesen kívül álló objektív körülmény miatt az alperesi intézet túlszűfolt, emiatt az elhelyezési paraméterek megszegésével került sor a felperes elhelyezésére. Az alperesi magatartás felróhatósága hiányában a felperesi igény - még a hátrány bizonyítása során - sem lett volna megalapozott.

A dohányfüst észlelésével összefüggésben igényelt két millió forint összegű felperesi kérelmet elutasító elsőfokú álláspont szerint a felperes által indítványozott szellőzőrendszer fotóinak csatolása (ha azt az alperes biztonsági előírásai lehetővé tennék) és a helyszíni tárgyalás keretében a helyszín megtekintése nem alkalmas bizonyítási eszköz annak igazolására, hogy a felperes 2015. április 13. és 2015. június 1. napja között az számú zárkában dohányfüstöt észlelt, illetve a felperest annak észlelésével hátrány érte. A felperes felhívás ellenére nem jelölt meg ilyen körülményt (szemszárazság, alvászavar, rosszullét, légzési nehézség). A felperes joghátrány bekövetkezését nem bizonyította, a bíróság a kereseti kérelmét elutasította.

A zárka kedvezőtlen fényviszonyai miatt előterjesztett 2 millió forint összegű felperesi igény körében a törvényszék megállapította, hogy a felperes a további tényelőadás (mesterséges fény) ellenére a fényviszonyok vizsgálatára semmilyen bizonyítási indítvánnyal nem élt. A nyílászárók dokumentációjának beszerzése nem alkalmas annak igazolására, hogy az ... számú zárkában elégtelen fényviszonyok voltak, és a szokásos tevékenység elvégzésére nem volt elegendő a fény. A felperes által megjelölt joghátrány (olvasási és írási nehézség) csak

akkor lett volna vizsgálható, ha a zárka fényviszonyainak rossz minősége bizonyítást nyer. A felperes ekörben felhívás ellenére szakértő kirendelését nem kérte.

Az ... számú zárka felszerelési hiányosságai miatt igényelt 3 millió forint összegű kereseti kérelem elutasítását azzal indokolta az elsőfokú bíróság, hogy a felperes által hivatkozott és csatolt 2015. április 29. napján kelt, a parancsnokhoz címzett kártérítési beadvány nem tekinthető olyan az alpereshez intézett panasznak, amely alapján az intézkedhetett volna. A felperes a bíróság felhívására nem jelölte meg azt, hogy az észlelt hiányosságokat mikor kinek jelezte, és nem indítványozta, hogy a bíróság e körben az iratokat szerezzé be. Ez a hiányosság azért eredményezi a kereset elutasítását, mert a fogvatartottakat ért sérelmek a 2013. CCXL. törvény 141.§ (1) bekezdése értelmében kérelemmel intézhetők el. Ez a felperes részéről a Ptk. 6:548.§ (1) bekezdése szerinti, a közigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség különös feltételeként megkívánt rendes jogorvoslati út igénybevételének minősül. A perben ennek a jogorvoslati útnak az igénybevételét és kimerítését a felperes nem támasztotta alá, mindösszesen a kártérítési igény benyújtását tudta igazolni. Így a felperes a jogorvoslati utat nem vette igénybe, ezért a kártérítési kérelmét az elsőfokú bíróság elutasította.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes fellebbezést terjesztett elő, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatásával a kereseti kérelmének történő helyt adást, másodlagosan az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezését kérte.

Álláspontja szerint téves az elsőfokú ítélet indokolásának azon része, hogy a felperes nem vitatta az alperesnek az intézet túlszűfoltóságára vonatkozó előadását. Elsőfokon kifejtette, hogy a zárkákat építésszerűen úgy alakították ki, hogy az alapterület még egy fogvatartott részére sem elegendő. Ezért az alperes nem a túlszűfoltóság, hanem a zárkák kialakítása miatt nem tudta a jogszabálynak megfelelő helyen elhelyezni a felperest.

Alaptalan a dohányfüst miatt előterjesztett kereset elutasításának indokolása, mert az indítványozott helyszíni tárgyalással nem azt kívánta bizonyítani, hogy az egy évvel korábban átszivárgott dohányfüst még mindig terjeng, hanem azt, hogy a dohányzó és a nem dohányzó zárkák ajtaján megkülönböztető jelzés nem volt. Az alperesi intézetben nincsenek eleve kijelölt dohányzó helyiségek, azok alkalomszerűen kerülnek kijelölésre. Ez a nemzetközi dohányzási törvényekkel ellentétes. Ha egy zárkában korábban dohányoztak, azt már nem lehet dohánymentessé tenni, a falak és a berendezési tárgyak magukban tartják a dohányfüstöt. Ezt az alperes sem tagadta. A válaszfalban lévő nyílást csak a szellőzőrács takarja, ha az levételre kerül, át lehet nyúlni a szomszéd zárkába. Így ha a füst a dohányzó zárkából átjut a dohánymentesbe, akkor a dohánymentes zárka a funkcióját elveszíti.

A helyszíni tárgyalás alkalmas lett volna annak igazolására is, hogy a 4112. számú zárkában a fényviszonyok elégtelenek, ezért szakértő kirendelése szükségtelen. Utalt arra, hogy az elutasítás tényét csak az ítéletből tudta meg, így nem volt lehetősége szakértő kirendelését kérni.

A zárka felszereltségének hiányossága miatt előterjesztett kereset elutasítása tekintetében azzal érvelt, hogy a kártérítési igényben szereplő panaszait minden esetben a házirendnek megfelelően jelezte az őrség vagy a reintegrációs tiszt felé, és azt írásban is megerősítette. Ez igazolja, hogy a parancsnok mindenről értesült.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását, és a felperes perköltség viselésére kötelezését kérte. A BDT2013.2969. számú eseti döntésre utalással kifejtette, hogy a büntetés-végrehajtási intézet eljárása nem felróható, ha a jogszabályban előírt feladatainak csak úgy képes eleget tenni, ha a fogvatartottak elhelyezésével kapcsolatos egyes szabályokat megszegi.

A dohányfüsttel kapcsolatos felperesi kérelem igazolására beszerezni kért fotók nem alkalmasak a dohányfüst érzékszervi észlelésének bizonyítására. A hátrány elszenvedésére a felperes még tényállítást sem tett. Ugyanez irányadó a zárkában észlelt fényviszonyok és a mesterséges megvilágítás körében előterjesztett felperes igényre.

A karbantartást és a felszerelést érintő kereseti kérelem tekintetében előadta, ilyen panaszt, kérelmet a felperes a büntetés-végrehajtási intézethez nem nyújtott be. A fellebbezési érvelését bizonyítékkal vagy bizonyítási indítvánnyal nem támasztotta alá. A kártérítési igénye a 2005. számú zárka hiányosságait taglalja, ezért nem minősíthető a 4112. zárkára vonatkozó kérelemnek, panasznak.

Az ítélet tábla a felperesi fellebbezést a Pp. 256/A.§ (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és azt az alábbiak szerint kis részben alaposnak ítélte.

Az ítélet tábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a szükséges és elégséges körben lefolytatta a bizonyítási eljárást, a beszerzett bizonyítékokat a Pp. 206.§-ának megfelelően, helyesen, okszerűen, összességükben értékelve megalapozott tényállást állapított meg. Az ítélet tábla az elhelyezés tekintetében az érdemi döntését nem osztotta, a zárka felszerelési hiányosságai körében az érdemi döntés helyességével az alábbi eltérő jogi indokolással értett egyet.

Helyesen állapította meg a törvényszék, hogy jelen jogvita elbírálására a 2013. évi V. törvény (Ptk.) rendelkezései az irányadók a 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptké.) 8.§ (1) bekezdése értelmében.

A felperes elítéltkénti fogvatartására a 2015. január 1. napjától hatályos 2013. évi CCXL. törvény és a 16/2014. (XII.19.) IM rendelet szabályai vonatkoznak. Az alperes magatartásának jogszerűségét tehát ezen jogszabályok alapján kellett megítélni.

Az ítélet tábla álláspontja szerint a felperes keresetét a Pp. 3.§ (2) bekezdésében meghatározott elv alapján tartalma szerint értékelve személyiségi jog megsértése iránti pernek minősül, hiszen állítása szerint sérült az emberi méltósághoz való joga.

Így a jogvita elbírálására az alábbi jogszabályi rendelkezések az irányadók.

A Ptk. 2:42.§ (2) bekezdése szerint az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak.

A 2:52.§ (1) bekezdése alapján, akit személyiségi jogában megsértenek, sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemért. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése értelmében, a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire - különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára - a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni,

azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges.

A Kúria több döntésében is állást foglalt már abban a kérdésben, hogy személyhez fűződő jogot sért, ha a jogszabályban meghatározott fogvatartási körülményeket az előírt minimális mozgástér biztosításával nem teszik lehetővé a fogvatartott számára (Kúria Pfv. IV.21.778/2010/4., Pfv.IV.22.372/2011/9.).

Jelen esetben tényként állapítható meg, hogy az alperes a felperes az elítéltkénti fogvatartásának időtartama alatt hosszabb ideig, 50 napon át (2015. április 18. napjától 2015. június 1. napjáig) nem biztosította a minimális nagyságú mozgásteret.

A felperes ily módon történő elhelyezése önmagában alkalmas az emberi méltóság megsértésére. A több személyes zárkákban a megfelelő, egy főre jutó mozgástér biztosításának elmaradása embertelen, megalázó bánásmódot jelent. Az alperes eljárása jogszabálysértő volt, ami a felperesnek kárt okozott. Ezért a kártérítési felelősség alól akkor mentesülhet, ha eljárása nem volt felróható. Az alperes e körben az intézmény objektív körülményeire, a befogadási kötelezettségére hivatkozott.

A szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet - a konkrét esetre - a szabadságvesztés végrehajtásából a büntetés-végrehajtási szervezetre háruló részletes feladatokat határozza meg. Amennyiben a büntetés-végrehajtási intézet az IM rendeletben meghatározott, a fogva tartás során irányadó kötelezettségét nem teljesíti, azzal felróható magatartást tanúsít. A büntetés-végrehajtási intézményben az alperes kötelezettsége a jogszabályok betartása, a fogvatartott megfelelő elhelyezéséről való gondoskodás, ezért a felperest az intézményben ért sérelem miatt kártérítési felelősséggel tartozik. A felperes fogva tartásával összefüggésben őt ért sérelem miatti kárigényét az önálló jogalanyisággal rendelkező büntetés-végrehajtási intézettel szemben érvényesítheti (Kúria Pfv.IV.21.654/2015/11.).

A személyiségi jog megsértésekor alkalmazható egyik jogkövetkezményként vezette be a Ptk. a sérelemdíjat (2:52.§) mint közvetett kompenzációt, illetve pénzbeli elégtételt jelentő, a hasonló jogsértések megelőzését is célzó magánjogi büntetést a nem vagyoni kártérítés intézménye helyett. Az összecszerüen nem meghatározható nem vagyoni sérelem ellentételezése pénzben történik, de nem nevezhető kártérítésnek. A Ptk. azonban kifejezetten kimondja, hogy a sérelemdíj fizetésére kötelezés feltételeire - különösen a sérelemdíjra köteles személy meghatározására és a kimentés módjára - a kártérítési felelősség szabályait kell alkalmazni azzal, hogy a sérelemdíjra való jogosultsághoz a jogsértés tényén kívül további hátrány bekövetkeztének bizonyítása nem szükséges (Ptk. 2:52.§ (2) bekezdés).

Az ítélet tábla a fenti rendelkezések alapján a Pp. 206.§ (3) bekezdése szerint mérlegelte a peradatokat, a jogsértés súlyát, a felperes által előadott hátrányokat. Különösen értékelte a túlsúlyolt körülmények között történt fogva tartás hosszabb - 50 napos - tartamát. Mindezek alapján, az ítélet tábla megítélése szerint az elszenvedett hátrányokkal arányban álló sérelemdíj összege 100.000.- forint. Ezt meghaladóan a felperes kártérítési igénye

megalapozatlan, mert nem igazolt olyan hátrányt, amely magasabb összegű sérelemdíj megítélését indokolná.

Az ítélet tábla a dohányfüstmentes zárkában észlelt dohányfüst (2.) és a fényviszonyok elégtelensége (3.) miatt előterjesztett felperesi kereseti kérelmek elutasítása körében teljeskörűen osztotta az elsőfokú bíróság helyes jogi álláspontját és az ítélet indokolásában foglaltakat. Helytállóan állapította meg a törvényszék, hogy a felperes nem bizonyította, hogy az elhelyezésére szolgáló zárkájában dohányfüstöt észlelt, és azt sem, hogy emiatt őt hátrány érte.

Az elsőfokú bíróság bizonyítási teherről való tájékoztatása kiterjedt arra, hogy a fény elégtelenségének megállapítása szakkérdés, bizonyítására szakértő kirendelését kérheti a felperes, és a bizonyítás sikertelensége e körben is a felperest terheli. A felperes a tájékoztatás ellenére nem indítványozta szakértő kirendelését.

Az ítélet tábla álláspontja szerint a felperes a Pp. 164.§ (1) bekezdése alapján az őt terhelő bizonyítási kötelezettségeknek nem tett eleget, ezért az elsőfokú bíróság megalapozottan utasította el a felperes ezen kereseti kérelmeit.

A zárka felszerelési hiányosságok miatt előterjesztett és elutasított kereset tekintetében az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg a felperes mulasztását a Ptk. 6:548.§ (1) bekezdése szerinti rendes jogorvoslat, panasz előterjesztésének elmulasztása miatt. A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény a 140.§-tól a 144/A.§-ig tartalmazza a kérelem, panasz és az egyéb jogorvoslat előterjesztése esetén irányadó szabályokat.

Ezen rendelkezésekből megállapítható, hogy a büntetés-végrehajtási intézeten belüli eljárás kérelemre indul (141.§ (1) bekezdés), és a döntés, vagy annak elmulasztás miatt élhet az elítélt panasszal (142.§ (1) bekezdés).

A perbeli esetben megállapítható, hogy az alperesi büntetés-végrehajtási intézet részéről olyan döntés, határozat nem született, ami ellen a panaszt, mint jogorvoslatot a felperesnek igénybe kellett volna vennie.

Így a Ptk. 6:548.§ (1) értelmében ez a jogorvoslat elmulasztásának nem minősül, és a kártérítési igény érvényesítését nem zárja ki.

Az elítélt a kárigényét a fenti törvény 143.§-a értelmében kérelem benyújtása és elbírálása nélkül, önállóan bejelentheti. A kárigényt elbíráló határozattal szemben bírósági, polgári peres eljárásnak van helye. Jelen esetben a peradatok alapján megállapítható, hogy a felperes a zárka hiányosságok miatt kártérítési igénnyel élt, amelyet az alperes elutasított.

A Pp. 164.§ (1) bekezdése szerint a felperesnek kellett bizonyítani a per eldöntéséhez szükséges tényeket. A 2016. január 25. napán tartott tárgyaláson az elsőfokú bíróság (11. sz. jegyzőkönyv 3. oldal) a Pp. 3.§ (3) bekezdésének megfelelően tájékoztatta a felperest a bizonyítási teherről, a bizonyítás indítványozása elmulasztásának, a bizonyítási indítvány elkésett voltának, illetve a bizonyítás sikertelenségének jogkövetkezményeiről. A felperes a tájékoztatás ellenére bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, ezért az elsőfokú bíróság megalapozottan utasította el a felperes ezen keresetét.

Mindezen indokok alapján az ítélet tábla az elsőfokú ítéletet a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A felperes eredménytelenül fellebbezett 9.900.000.- Ft erejéig. A fellebbezés vonatkozásában nagyobb részt az alperes lett pernyertes, ezért a Pp. 81.§ (1) bekezdése alapján a felperes köteles az alperes részére megfizetni a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, valamint (5) és (6) bekezdése alapján a kifejtett jogi képviselői tevékenységgel arányban állóan mérlegeléssel megállapított bruttó 20.000.- Ft másodfokú perköltséget.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket a felperes költségmentessége, illetve az alperes illetékmentessége folytán a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14.§-a alapján az állam viseli. Az illeték mértéke az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 46.§ (1) bekezdése alapján került megállapításra.

Győr, 2016. augusztus 24. napján

Dr.Havasiné dr.Orbán Mária sk. .Vass Mária sk.
a tanács elnöke

előadó bíró

Dr.Mészáros Zsolt sk.
bíró

A kiadmány hitelül:

kiadó